

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 6 Sayı: 27 Volume: 6 Issue: 27

Yaz 2013

Summer 2013

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

TÜRKİYE'DE ONİKİ YILLIK ZORUNLU EĞİTİM ÖNCESİ ZORUNLU OKUL ÖNCESİ EĞİTİM PİLOT UYGULAMASININ DEĞERLENDİRİLMESİ: TOKAT İLİ ÖRNEĞİ*

THE EVALUATION OF THE PILOT SCHEME OF THE PRESCHOOL EDUCATION BEFORE THE 12 YEAR COMPULSORY EDUCATION IN TURKEY: A CASE STUDY IN TOKAT

Selçuk KUNDAKÇI**

Aysun ERGİNER ***

Öz

Türkiye’de oniki yıllık zorunlu eğitim öncesi, 2009–2010 öğretim yılında 32 ilde okul öncesi eğitim zorunlu eğitim kapsamına alınmış ve 4 yıl sürecek zorunlu okul öncesi eğitim uygulamasına geçişin ilk adımı atılarak, pilot uygulama başlatılmıştır. Bu araştırmada, Türkiye’de 2009–2010 öğretim yılında uygulanmaya başlanan zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulama sürecini değerlendirmek amaçlanmıştır. Bu amaçla, Tokat ili genelinde Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı resmi ilköğretim okullarında görev yapan 661 okul yöneticisi ve 280 okul öncesi eğitim öğretmeninin görüşleri değerlendirilmiştir. Araştırmanın verileri, “Zorunlu Okul Öncesi Eğitim Pilot Uygulamasını Değerlendirme Ölçeği” ile elde edilmiştir. Araştırmada, yönetici ve okul öncesi eğitim öğretmenlerinin zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulaması konusunda olumlu bir algıya sahip oldukları, buna karşın özellikle okulun ve sınıfların fiziksel alt yapılarında eksikliklerin bulunduğu, yeterli sayıda ve nitelikte okul öncesi eğitim öğretmeninin istihdam edilmediği ve devlet tarafından yeterli düzeyde finansman kaynağı ayrılmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Eğitim, Pilot Uygulama, Zorunlu Eğitim.

Abstract

In Turkey before the twelve year compulsory education, preschool education was included in the compulsory education in 32 province in 2009-2010 school year and the pilot scheme was started with the first step of the four year long transition period of the compulsory preschool education. In this research, it was aimed to evaluate the process of the compulsory preschool education which has been started in 2009-2010 school year in Turkey. For this purpose, views of 661 school principals and 280 preschool teachers working in public primary schools in Tokat dependent on The Ministry of National Education was examined. The data of the research was acquired through “The Evaluation Scale of the Pilot Scheme of the Compulsory Preschool Education”. The results revealed that, school principals and preschool teachers have a positive approach towards the preschool education, conversely it was found out that there are deficiencies of the physical substructure especially in schools and classes; adequate number and quality of preschool teachers were not employed and enough financial resources were not allocated by the state.

Keywords: Preschool Education, Pilot Scheme, Compulsory Education.

* Bu araştırma Selçuk Kundakçı'nın Yrd. Doç. Dr. Aysun Erginer danışmanlığında başlayarak, Doç. Dr. Nail Yıldırım danışmanlığında tamamlanan yüksek lisans tezinin, Yrd. Doç. Dr. Aysun Erginer danışmanlığında yürütülen kısımdan üretilmiştir.

** Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı Bilim Uzmanı.

** Yrd. Doç. Dr., Nevşehir Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı.

Giriş

Temel eğitim, her yurttaşın yaşamında karşılaştığı ve karşılaşılabileceği kişisel, toplumsal sorunlarını çözmede; toplumun değerlerine uyum sağlamada, üretken ve tutumlu olmada temel yeterlilikleri, alışkanlıkları kazandıran bir eğitimidir. Daha basit anlamıyla, her insanın vazgeçilmez olarak alması gereken, onları hayata hazırlayan eğitim temel eğitimidir. Genel olarak eğitimin hedefi, bireyin kişilik ve mesleki gelişimiyle ilgili algılanıyor olsa da, ülkelerin kalkınmasına ve devamlılığına etkisi göz ardı edilemez. Bunun içindir ki dünyada, ülkeleri daha ileri eğitim ve öğretim düzeyine ulaştıracak, yaşam boyu sürecek ve insan gelişiminin başlangıcı olarak tanımlanabilecek temel eğitim, toplumun tüm bireyleri için zorunlu hale getirilmiştir.

Demirel ve Ün (1987:13) zorunlu eğitimi, öğrencinin belirli bir yaşta başlayıp tamamladığı, eğitim kurumlarında belli bir süre öğrenim görmesini zorunlu kılan yasal bir deyim olarak tanımlamıştır. Toplumların gelişmesiyle beraber, ülkeler vatandaşlarına sağladıkları zorunlu eğitim süresini de uzatma eğilimi göstermektedir. Özoğlu (2012:2), zorunlu eğitim anlayışının farklı ülkelerde farklı sosyal, kültürel ve ekonomik faktörlere bağlı olarak geliştiğine vurgu yapmaktadır. 20. yüzyılın ortalarından itibaren, gelişmiş ülkelerde zorunlu eğitim sürelerinin artırılmasına yönelik kararlarda, zorunlu eğitim süresinin ülkelerin gelişmişlik ve kültür seviyesi ile dolaylı olarak ilişkilendirilmesinin büyük rolü olmuştur. Bir başka ifadeyle, toplumun eğitim düzeyi ile refah düzeyi arasında kurulan ilişki, okullaşma oranları gibi eğitim göstergelerini ön plana çıkarmış, okullaşma oranlarını artırmanın en uygun yolunun, zorunlu eğitim süresini artırmak olduğu anlayışı hâkim olmuştur.

Avrupa ülkelerine bakıldığında zorunlu eğitim süresinin çoğunlukla 9-10 yıl olduğu göze çarpmaktadır. Eurydice (2011)'da zorunlu eğitim süreleri Türkiye'de 8; Çek Cumhuriyeti, Finlandiya, Belçika, İsveç ve Portekiz'de 9; Danimarka, İtalya, İspanya, Fransa, İrlanda, Norveç ve Yunanistan'da 10; Letonya, Malta ve İngiltere'de 11; Almanya'da 12; Hollanda ve Macaristan'da ise 13 yıl olarak belirtilmiştir. Ülkeler zorunlu eğitim süreleri ile ilgili değerlendirildiğinde, farklı uygulamalara gidildiği görülmektedir. Kamusal bir hizmet olarak sunulan eğitim hizmetinin süresi kanun ve yönetmeliklerle koruma altına alınsa da, eğitim genel anlamda bir süreç olarak değerlendirilmekte olup, bu süreç anne karnında başlayarak ömür boyu süren bir zamanı kapsamaktadır. Bu denli uzun bir zamana yayılan eğitim etkinliklerinde birey için kritik dönemler bulunmaktadır. Sosyal bilimciler tarafından yapılan pek çok araştırmada, öğrenmenin önemli bir kısmının, yaşamın çok erken yıllarında gerçekleştiğine vurgu yapılmıştır. Çocukların fiziksel, zihinsel ve sosyal gelişimlerinin en hızlı olduğu dönem olarak kabul edilen okul öncesi eğitim çağı ile ilgili yapılan araştırmalar (Taiwo & Tyolo, 2002:172; Fidan ve Erden, 1998:12; Myers, 1992:12), bu dönemdeki gelişmelerin çocuğun daha sonraki öğrenme ve büyüme yeteneklerini önemli ölçüde etkilediğini göstermektedir. Fidan ve Erden (1998:12), doğumu izleyen ilk 4-5 yılın insan hayatındaki en önemli dönemlerinden biri olduğunu ve bu dönemdeki bakım ve eğitimin insanın gelecekte nasıl biri olacağını belirlediği fikrinin, günümüzde uzmanların büyük çoğunlukla kabul ettikleri bir görüş haline geldiğini ifade etmektedirler. Taiwo ve Tyolo (2002:172), okul öncesi eğitim deneyimi olan çocukların, okuldaki ilk günlerinde akranlarına göre kendilerini evlerinde hissetmeleri bakımından daha avantajlı olduklarını belirtmişlerdir. Bu görüşü destekleyen bir başka araştırmada ise Myers (1992:12), okul öncesi eğitimin, öğrencilere ilköğretime başladıklarında sınıf ortamına uyumları aşamasında olumlu etkilerinin olduğunu vurgulamıştır.

Okul öncesi eğitim, çocuğun doğumundan ilköğretime başlayıncaya kadar çocukluk yıllarını içine alan dönemdeki tüm yaşantıları olarak tanımlanabilir. Turan (2004:81) okul öncesi eğitimi, çocuklara gelişim düzeylerine uygun ve geniş bir uyarıcı çevre olanağı sunan, yaratıcılık başta olmak üzere onların gelişimlerini bütün yönleri ile destekleyen, çocuğa yakın çevresinin ve ulusunun sosyal-kültürel değerlerini tanıtmayı amaçlayan, ona evrensel değerleri sezdiren, isteğe

bağlı ve planlı bir davranış kazandırma süreci olarak tanımlamaktadır. Barnett (1995:40) ve Entwisle (1995) araştırmalarında, kaliteli bir okul öncesi eğitim alanların, ileriki okul yaşantılarında sosyal ve akademik başarılarının yüksek olduğunu, ayrıca okul öncesi eğitim almanın yüksek öğretimden mezun olma oranını arttırdığını ifade etmişlerdir. Elde edilen araştırma bulguları (Sevinç, 2003; Oktay, Zembat, Yıldız, Önder ve Fathi, 1994:201), okul öncesi eğitimin ne denli önemli olduğunu birer göstergesidir. Avrupa’da, okul öncesi eğitimi zorunlu eğitim kapsamına alan ülkeler sadece İrlanda, Yunanistan, Kıbrıs, Letonya, Lüksemburg, Macaristan ve Polonya olmasına rağmen, okul öncesi eğitim çağında okullaşma oranı çoğu AB ülkesinde yüksek düzeylere ulaşmıştır. Gelişmiş ülkeler başta olmak üzere, dünya ülkeleri eğitim sistemlerinde okul öncesi eğitimi zorunlu eğitim kapsamına alma eğilimi göstermekte ve bu çağdaki okullaşma oranını yükseltme çabası içindedirler. OECD (2010)’de, okul öncesi eğitimde okullaşma oranları; Almanya’da % 99, İsveç’te % 98,4, İngiltere’de % 92,70, Japonya’da % 84,4, Macaristan’da % 82,7, Çek Cumhuriyeti’nde % 80, Portekiz’de % 72, Avusturya’da % 70,1, Meksika’da % 60,4 ve Türkiye’de % 6,7 olarak belirtilmiştir.

Türkiye’de de benzer bir değişim yaşanmaktadır. Ülke genelinde okul öncesi eğitimi yaygınlaştırma amacıyla, eğitim sorunları, çeşitli ortamlarda tartışılmakta ve sorunlara çözüm yolları aranmaktadır. Ancak Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) başta olmak üzere farklı kurum ve kuruluşlar ile özel şahıslarca yapılan çalışmalara rağmen, okul öncesi eğitimdeki okullaşma oranları, AB ve OECD ülkelerindeki oranlara ulaşamamıştır. Türkiye’de gerek kalkınma planları, gerekse milli eğitim şûralarında okul öncesi eğitimde hala öngörülen hedeflere ulaşmakta sıkıntılarının bulunduğu göze çarpmaktadır. Özellikle okullaşma oranlarında diğer öğretim düzeylerine oranla belirgin bir farkın olduğu açıktır. 2011 yılı okul öncesi eğitimde okullaşma oranı % 43.10 olarak belirtilmiştir (MEB, 2011b). Okul öncesi eğitimde çeşitli nedenlerle eğitim hakkından yoksun bırakılan öğrencilerin eğitime kazandırılması için farklı adlar altında kampanya ve projeler yürütülmektedir.

17. Milli Eğitim Şûrası (MEB, 2006)’nın “Okul öncesi eğitimin 60-72 aylık çocukları kapsayan bölümü zorunlu hale getirilmelidir” kararı doğrultusunda, MEB Okul Öncesi Eğitim Genel Müdürlüğü (2007)’nün 17.12.2007 tarih ve 700/3878-2007/89 sayılı genelgesi gereğince, 2009-2010 eğitim-öğretim yılında başlamak üzere, ülke genelinde 32 ilde 5 yaş grubundan itibaren okul öncesi eğitim zorunlu hale getirilmiştir. Pilot uygulama olarak başlatılan bu geçiş sürecinin, kademeli olarak 2014’e kadar ülke geneline yaygınlaştırılması planlanmıştır. Ancak henüz zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulaması için ön görülen süre tamamlanmamışken, 1997-1998 yılından itibaren uygulanan kesintisiz sekiz yıllık zorunlu eğitim yerine, 2012-2013 yılından itibaren 4+4+4 kademeli geçiş sistemi getirilerek oniki yıllık zorunlu eğitime geçilmiştir. MEB (2012)’in “Oniki Yıllık Zorunlu Eğitime Yönelik Uygulamalar” konulu genelgesi doğrultusunda; sekiz yıllık kesintisiz eğitim veren ilköğretim okulları; ilkokul ve ortaokullara ayrılarak eğitim hizmetlerine devam etmeleri istenmiştir. Yeni eğitim sisteminin okul öncesi eğitimi ilgilendiren kısmı ise, çocukların ilkokula başlama yaşı ile ilgili düzenleme olmuştur. Sekiz yıllık kesintisiz zorunlu eğitimde okula başlama yaşı “72 aylık çocukların okula kayıt edileceği” şeklinde iken, 4+4+4 kademeli geçiş sistemi ile bu alt sınır “60-66 ay arasındaki çocukların velileri isterlerse, 66-72 ay arasındaki çocukların zorunlu olarak ilkokula kayıt edileceği” şeklinde değiştirilmiştir. Bu bakımdan zorunlu eğitim kapsamında olan ilkokula başlama yaşı en az 6 ay aşağı çekilmiş, ilköğretim okulları bünyesindeki anasınıflarında ise “48-60 aylık çocukların zorunlu olarak”, “60-66 aylık çocukların ise velilerin istemesi halinde” okul öncesi eğitime devam edebileceği ön görülmüştür. Konuyla ilgili Kocabıyık (2012), 5 yaşını dolduran çocukların zorunlu eğitime dâhil edilerek ilkokul birinci sınıfta eğitime başlamasına ilişkin olarak, okul öncesi eğitimin önemini kaybetmediğini belirterek, sadece başlama yaşının bir yaş aşağıya çekildiğini ifade etmiştir. MEB olarak bundan sonraki hedeflerinin, okul öncesi eğitimde okullaşma oranını 4 yaşta %100’e ulaştırmak olduğunu vurgulamıştır.

Bireylerin eğitiminde kritik bir dönem olarak kabul edilen okul öncesi eğitimde, belirlenen hedeflere ulaşabilmek için birtakım yeterliliklerin de oluşması gerekmektedir. Bu bakımdan Türkiye’de oniki yıllık zorunlu eğitim öncesi, zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulaması sürecinde yapılan uygulamaların değerlendirilmesinin, yaşanan sorunların belirlenmesinin ve bu sorunlara çözüm yollarının araştırılmasının, oniki yıllık zorunlu eğitim kapsamında yer alan okul öncesi eğitimin işlevsel hale gelmesine, kalite ve veriminin artmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada, Türkiye’de oniki yıllık zorunlu eğitim öncesi, 2009-2010 öğretim yılında uygulanmaya başlanan zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulama sürecini değerlendirmek amaçlanmaktadır. Bu amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Okul yöneticileri (yöneticiler) ve okul öncesi eğitim öğretmenleri (öğretmenler) zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulamasını nasıl değerlendirmektedirler?
2. Yöneticilerin ve öğretmenlerin zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulamasına ilişkin görüşleri bağımsız değişkenlere göre (eğitim düzeyi, mesleki kıdem, mezun olunan bölüm, okulun yerleşim birimi, şube başına düşen çocuk sayısı, okul öncesi eğitim öğretim şekli) farklılık göstermekte midir?
3. Yönetici ve öğretmenlerin zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulamasını değerlendirmeleri arasında farklılık var mıdır?

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanması ve verilerin analizi ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

Araştırmanın Modeli

Türkiye’de oniki yıllık zorunlu eğitim öncesi, 2009-2010 eğitim-öğretim yılında uygulanmaya başlanan zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulama sürecini değerlendirmeyi amaçlayan bu araştırma, var olan durumu olduğu gibi betimlemeyi amaçladığı için tarama modelinde bir çalışmadır. Karasar (1994:77), tarama modellerinin geçmişte ve halen var olan bir durumu, var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımları olduğunu belirtmektedir.

Bu çalışmada nicel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Punch (2005:195), nicel araştırmaların gerçekliği değişkenler ve değişkenler arasındaki ilişkiler açısından kavramsallaştırdığını ifade etmektedir. Çalışmada, pilot uygulama sürecine dâhil olan yönetici ve öğretmenlere yönelik hazırlanan ölçekle, uygulamaya ilişkin görüşler belirlenmiştir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Tokat ili genelinde 2011-2012 öğretim yılında bünyesinde anasınıfı bulunan resmi ilköğretim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenler oluşturmaktadır. Çalışmada evrenin tamamı üzerinde çalışılarak, 661 yönetici ve 280 öğretmene (MEB, 2011a) ulaşılması planlanmıştır. Bu bağlamda bünyesinde anasınıfı bulunan tüm resmi ilköğretim okullarına form gönderilmiş, 346 yönetici ile 262 öğretmenin doldurdukları ölçek formu değerlendirilmiştir.

Araştırmaya katılan yönetici, öğretmen ve görev yaptıkları okullara ilişkin bilgilere Tablo 1’de yer verilmiştir.

Tablo 1: Yönetici, Öğretmen ve Görev Yaptıkları Okullara İlişkin Bilgiler

		Yönetici		Öğretmen	
		N	%	N	%
Eğitim Düzeyi	Önlisans	46	13,29	51	19,46
	Lisans	290	83,82	203	77,48
	Yüksek Lisans	7	2,02	4	1,53
	Doktora	-	-	-	-
	Diğer	3	0,87	4	1,53
Mesleki Kıdem	1-5 yıl	22	6,36	197	75,20
	6-10 yıl	77	22,25	36	13,75
	11-15 yıl	79	22,83	17	6,49
	16 yıl ve üzeri	168	48,55	12	4,58
Mezun Olunan Bölüm	Okul Önc. Eğt. Öğret.	-	-	181	69,08
	Çoc. Gel. ve Eğt. Böl.	-	-	34	12,98
	Çoc. Gel. (Ön Lisans)	-	-	30	11,45
	Öğrenci	-	-	5	1,91
	Alan Dışı	-	-	12	4,58
Okulun Bulunduğu Yerleşim Birimi	Merkez İlçe	72	20,81	76	29,01
	İlçe	108	31,21	71	27,10
	Belde	73	21,10	52	19,85
	Köy	93	26,88	63	24,05
Okul Önc. Eğt. Şubesi Başına Düşen Çocuk Sayısı	1-10 çocuk	46	13,29	33	12,60
	11-20 çocuk	225	65,03	180	68,70
	21-30 çocuk	69	19,94	46	17,56
	31 ve üzeri	6	1,73	3	1,15
Okul Önc. Eğt. Öğretim Şekli	Tam Gün Eğitim	226	65,32	148	56,49
	İkili Eğitim	120	34,68	114	43,51
Toplam		346	100,00	262	100,00

Tablo 1.'e göre, yöneticiler büyük çoğunlukla lisans mezunudur. Yöneticilerden 7'sinin yüksek lisans mezunu olması ve doktora mezunu yönetici bulunmaması sebebiyle, yöneticiler arasında lisansüstü eğitimin yaygın olmadığı söylenebilir. Yöneticilerin yaklaşık yarısının 16 yıldan fazla görev yaptığı görülmektedir.

Öğretmenlerin büyük çoğunluğu lisans, fakat göz ardı edilmeyecek kadar (% 19,46) bir kesimi ise ön lisans mezunlarından oluşmaktadır. Öğretmenlerin önemli bir kısmı (% 75,20) henüz mesleklerinde 5 yılını doldurmamışlardır ve yaklaşık % 70'i (% 69,08) okul öncesi eğitim öğretmenliğinden mezun olmuşlardır. Görev yapılan okullarda okul öncesi eğitim şubesi başına düşen öğrenci sayısı, yöneticilerde % 65,03, öğretmenlerde % 68,70 düzeylerinde, 11-20 çocuk arasında olduğu ortaya çıkmıştır. Yöneticilerin görev yaptıkları okullarda okul öncesi eğitimde daha çok tam gün eğitim yapılmasına rağmen yaklaşık % 35'inde ikili öğretim yapılmakta olduğu ve öğretmenlerin görev yaptıkları okullarda tam gün eğitim uygulamasının % 56,49 düzeyinde olduğu gözlenmiştir. Yönetici ve öğretmenler için okulun bulunduğu yerleşim birimine göre normal bir dağılım olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Aracının Hazırlanması

Araştırmanın verileri, bu araştırma için geliştirilen "Zorunlu Okul Öncesi Eğitim Pilot Uygulamasını Değerlendirme Ölçeği" kullanılarak elde edilmiştir. Taslak formun geliştirilmesinde,

araştırma ile ilgili yerli ve yabancı kaynaklardan yararlanarak literatür taraması yapılmış, içerik açısından araştırmayla paralellik gösteren araştırmalar ve bunlara ait veri toplama araçları incelenmiştir. İlgili alanyazın incelemesi sonucunda 55 maddelik bir soru havuzu oluşturulmuştur. Soru havuzundan yararlanılarak, kişisel bilgiler ve Türkiye’de zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulamasını değerlendirmeye yönelik ifadelerden oluşan 42 maddelik bir anket formu oluşturulmuştur. Okul yöneticileri ve okul öncesi eğitim öğretmenleri için ortak sorular hazırlandığı için, bu iki grup eğitim çalışanları olarak adlandırılmıştır. Eğitim çalışanlarına yönelik hazırlanan anket formu, 2011-2012 öğretim yılının I. döneminde zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulamanın başlamış olduğu illerde elektronik ortam üzerinden 30 eğitim çalışanının görüşleri doğrultusunda gözden geçirilmiştir. Taslak form, uzman kişilerin görüşleri doğrultusunda yeniden ele alınmış ve gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

Anketin geçerlik ve güvenilirlik analizleri için, eğitim çalışanları adı altında tek bir grup ve asıl uygulama verileri kullanılmıştır. Anket formunun yapısı hakkında fikir edinmek amacıyla açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. Veri setinin faktör analizine uygun olarak Pearson çarpım momentler korelasyon kat sayısının kullanılması ile korelasyon matrisi oluşturulmuştur. Faktör analizinin sonucunun yorumlanabilir olmasına KMO ve Bartlett Testi sonuçları dikkate alınarak karar verilmiştir. Ölçeğin yapı geçerliliği çalışması için ilk olarak toplanan verilerin Kaiser Meyer Olkin=.83 ve Bartlett [$\chi^2= 8065.34$; $p<.01$] test analizleri sonuçları ile faktör analizinin yapılabileceği anlaşılmıştır. Varimax dik eksen döndürme tekniği kullanılarak yapılan faktör analizine 42 madde ile başlanmıştır. Yapılan faktör analizi sonucunda ölçeğin 31 maddesinin öz değeri 1’den büyük sekiz faktörden ve elde edilen faktör değişkenlerinin üzerinde pozitif yüklerle sahip olduğu görülmüştür. Tablo 2’de sunulduğu üzere ölçeğin alt ölçeklerdeki öz değer toplamı 19.783 ve açıklanan varyans yüzdesi toplamı 63.83 ve alt ölçek maddelerinin faktör yükleri ise 0.87 ile 0.54 arasında değişmektedir. Ayrıca faktör analizi sonucunda kalan 31 maddeye faktör analizi tekrar edildiğinde de maddelere ait faktör yüklerinin sadece bir alt ölçekte yüksek faktör yüküne sahip olduğu görülmüştür.

Tablo 2: Ölçeğin Faktör Yükleri, Açıkladıkları Varyans Yüzdeleri ve Öz Değerleri

Faktörler	Fiziksel altyapı olarak sınıflarda mevcut olanaklar	Fiziksel altyapı olarak okullarda mevcut olanaklar	Personelden Beklentiler	Eğitim materyali finansman desteği	Bakanlıkça yapılan çalışmalar	Ailelerin olumsuz bakış açıları	Fiziksel altyapı olarak okullarda ihtiyaç duyulanlar	Ailelerin olumlu bakış açıları
Madde No	Faktör Yüğü	Faktör Yüğü	Faktör Yüğü	Faktör Yüğü	Faktör Yüğü	Faktör Yüğü	Faktör Yüğü	Faktör Yüğü
MADDE 11	.801							
MADDE 10	.795							
MADDE 9	.745							
MADDE 12	.661							
MADDE 8	.575							
MADDE 15		.817						
MADDE 14		.761						
MADDE 17		.720						
MADDE 16		.633						
MADDE 13		.631						

MADDE 29									.873
MADDE 30									.842
MADDE 28									.801
MADDE 27									.754
MADDE 23									.872
MADDE 22									.859
MADDE 24									.839
MADDE 2									.850
MADDE 1									.842
MADDE 3									.726
MADDE 39									.684
MADDE 38									.684
MADDE 41									.617
MADDE 42									.601
MADDE 40									.554
MADDE 37									.739
MADDE 35									.679
MADDE 36									.565
MADDE 4									.804
MADDE 5									.804
MADDE 7									.603
Öz değer	3.26	3.09	2.80	2.54	2.39	2.20	1.75	1.74	
Açıklanan varyans	10.52	9.97	9.05	8.19	7.71	7.10	5.64	5.14	

Ölçeğin güvenilirliği, iç tutarlılık yöntemi ile incelenmiştir. Ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı boyutlar bazında 0.71 ile 0.88 arasında değişmektedir. Uygulanan Likert tipi ölçek beşli değerlendirme şeklinde hazırlanmış olup, aralıklar olumsuzdan olumluya doğru 1.00-1.80 “Kesinlikle Katılmıyorum”; 1.81-2.60 “Katılmıyorum”; 2.61-3.40 “Kısmen Katılıyorum”; 3.41-4.20 “Katılıyorum”; 4.21-5.00 “Kesinlikle Katılıyorum” şeklinde puanlandırılarak, analiz için uygun hale getirilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin çözümlenmesinde, ölçekten elde edilen puanların normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek örneklem Kolmogorov-Smirnov testi sonucunda, dağılımların normal olmadığı belirlenerek non-parametrik analiz teknikleri kullanılmıştır. Bu kapsamda;

- Yönetici ve öğretmenlerin zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulamasını değerlendirme puanlarının; okul öncesi eğitim öğretim şekli değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için Mann Whitney-U testi; eğitim düzeyi, mesleki kıdem, mezun oldukları bölüm, okulun bulunduğu yerleşim birimi, şube başına düşen çocuk sayısı değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için Kruskal Wallis-H testi;

• Kruskal Wallis-H testi sonrasında elde edilen farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Mann Whitney-U testi kullanılmıştır.

Bulgular

Bu bölümde araştırma problemlerini test etmeye yönelik yapılan analizler sonucu elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Yönetici ve Öğretmenlerin Zorunlu Okul Öncesi Eğitim Pilot Uygulamasına İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Yöneticilerin zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulamasına ilişkin görüşleri Tablo 3.'de yer almaktadır.

Tablo 3: Yöneticilerin Zorunlu Okul Öncesi Eğitim Pilot Uygulamasına İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Faktörler	N	\bar{X}	SS
1- Fiziksel altyapı olarak sınıflarda mevcut olanaklar	346	2,97	0,85
2- Fiziksel altyapı olarak okullarda mevcut olanaklar	346	3,01	0,85
3- Personelden beklentiler	346	3,43	0,94
4- Eğitim materyali finansman desteği	346	2,92	1,03
5- Bakanlıkça yapılan çalışmalar	346	3,37	0,89
6- Ailelerin olumsuz bakış açıları	346	3,20	0,77
7- Fiziksel altyapı olarak okullarda ihtiyaç duyulanlar	346	3,44	0,90
8- Ailelerin olumlu bakış açıları	346	3,04	0,68

Araştırmaya katılan yöneticilerin zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulamasına ilişkin görüşlerinin, aritmetik ortalamaları incelendiğinde en yüksek ortalamanın “fiziksel altyapı olarak okullarda ihtiyaç duyulanlar” (\bar{X} =3.44) faktöründe, en düşük ortalamanın ise “eğitim materyali finansman desteği” (\bar{X} =2.92) faktöründe olduğu belirlenmiştir.

Öğretmenlerin zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulamasına ilişkin görüşleri Tablo 4.'de yer almaktadır.

Tablo 4: Öğretmenlerin Zorunlu Okul Öncesi Eğitim Pilot Uygulamasına İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Faktörler	N	\bar{X}	SS
1- Fiziksel altyapı olarak sınıflarda mevcut olanaklar	262	2,64	0,93
2- Fiziksel altyapı olarak okullarda mevcut olanaklar	262	2,65	0,92
3- Personelden beklentiler	262	3,42	0,95
4- Eğitim materyali finansman desteği	262	2,72	1,16
5- Bakanlıkça yapılan çalışmalar	262	3,44	0,87
6- Ailelerin olumsuz bakış açıları	262	3,29	0,70
7- Fiziksel altyapı olarak okullarda ihtiyaç duyulanlar	262	3,76	0,88
8- Ailelerin olumlu bakış açıları	262	3,23	0,75

Öğretmenlerin zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulamasına ilişkin görüşlerinin, aritmetik ortalamaları incelendiğinde en yüksek ortalamanın “fiziksel altyapı olarak okullarda ihtiyaç duyulanlar” (\bar{X} =3.76) faktöründe, en düşük ortalamanın ise “fiziksel altyapı olarak sınıflarda mevcut olanaklar” (\bar{X} =2.64) faktöründe olduğu belirlenmiştir.

Yönetici ve Öğretmenlerin Zorunlu Okul Öncesi Eğitim Pilot Uygulamasına İlişkin Görüşlerinin Bağımsız Değişkenlere Göre Farklılaşması İle İlgili Bulgular

Tablo 5.'de yöneticilerin zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulamasına ilişkin görüşlerinin eğitim düzeyi değişkeni açısından farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H sonuçları sunulmuştur.

Tablo 5: Yöneticilerin Zorunlu Okul Öncesi Eğitim Pilot Uygulamasına İlişkin Görüşlerinin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Değerlendirilmesi

Faktörler	Eğitim Düzeyi	N	X _{sıra}	x ²	SD	p	Fark
1- Fiziksel altyapı olarak sınıflarda mevcut olanaklar	1) Ön-Lisans	46	223,30	18.82	2	.00	1-2, 1-3
	2) Lisans	290	165,95				
	3) Lisans Üstü	7	85,57				
2- Fiziksel altyapı olarak okullarda mevcut olanaklar	1) Ön-Lisans	46	216,09	16.49	2	.00	1-2, 1-3
	2) Lisans	290	167,34				
	3) Lisans Üstü	7	75,21				
3- Personelden beklentiler	1) Ön-Lisans	46	176,50	.46	2	.79	-
	2) Lisans	290	170,78				
	3) Lisans Üstü	7	193,07				
4- Eğitim materyali finansman desteği	1) Ön-Lisans	46	175,41	1.3	2	.44	-
	2) Lisans	290	172,58				
	3) Lisans Üstü	7	125,57				
5- Bakanlıkça yapılan çalışmalar	1) Ön-Lisans	46	218,43	13.65	2	.00	1-2, 1-3
	2) Lisans	290	165,99				
	3) Lisans Üstü	7	115,64				
6- Ailelerin olumsuz bakış açıları	1) Ön-Lisans	46	167,17	.85	2	.65	-
	2) Lisans	290	171,99				
	3) Lisans Üstü	7	204,29				
7- Fiziksel altyapı olarak okullarda ihtiyaç duyulanlar	1) Ön-Lisans	46	220,61	15.19	2	.00	1-2, 2-3
	2) Lisans	290	163,14				
	3) Lisans Üstü	7	219,64				
8- Ailelerin olumlu bakış açıları	1) Ön-Lisans	46	201,45	12.67	2	.00	1-2, 1-3
	2) Lisans	290	169,90				
	3) Lisans Üstü	7	65,43				

Yöneticilerin zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulamasına ilişkin görüşlerinin, eğitim düzeyi değişkeni açısından “fiziksel altyapı olarak sınıflarda mevcut olanaklar”, “fiziksel altyapı olarak okullarda mevcut olanaklar”, “bakanlıkça yapılan çalışmalar”, “fiziksel altyapı olarak okullarda ihtiyaç duyulanlar” ve “ailelerin olumlu bakış açıları” faktörlerinde, istatistiksel olarak ön lisans mezunları ile diğerleri arasında, ön lisans mezunları lehine anlamlı bir farklılaşma saptanmıştır [$p < .05$]. Diğer faktörlerde ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma yoktur [$p > .05$].

Tablo 6.’da yöneticilerin zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulamasına ilişkin görüşlerinin mesleki kıdem değişkeni açısından farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H sonuçları sunulmuştur.

Tablo 6: Yöneticilerin Zorunlu Okul Öncesi Eğitim Pilot Uygulamasına İlişkin Görüşlerinin Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Değerlendirilmesi

Faktörler	Mesleki Kıdem	N	X _{sıra}	x ²	SD	P	Fark
1- Fiziksel altyapı olarak sınıflarda mevcut olanaklar	1) 1-5 Yıl	22	178,66	3.85	3	.27	-
	2) 6-10 Yıl	77	173,25				
	3) 11-15 Yıl	79	155,09				
	4) 16 Yıl ve üzeri	168	181,60				
2- Fiziksel altyapı olarak okullarda mevcut olanaklar	1) 1-5 Yıl	22	209,09	4.71	3	.19	-
	2) 6-10 Yıl	77	169,93				
	3) 11-15 Yıl	79	159,32				
	4) 16 Yıl ve üzeri	168	177,14				
3- Personelden beklentiler	1) 1-5 Yıl	22	190,98	1.93	3	.58	-
	2) 6-10 Yıl	77	177,49				
	3) 11-15 Yıl	79	161,78				
	4) 16 Yıl ve üzeri	168	174,89				
4- Eğitim materyali finansman desteği	1) 1-5 Yıl	22	185,61	.65	3	.88	-
	2) 6-10 Yıl	77	169,80				
	3) 11-15 Yıl	79	177,86				
	4) 16 Yıl ve üzeri	168	171,56				
5- Bakanlıkça yapılan çalışmalar	1) 1-5 Yıl	22	204,20	9.86	3	.02	1-3

	2) 6-10 Yıl	77	171,66				
	3) 11-15 Yıl	79	145,96				
	4) 16 Yıl ve üzeri	168	183,27				
	1) 1-5 Yıl	22	155,30				
6- Ailelerin olumsuz bakış açıları	2) 6-10 Yıl	77	170,23	1.33	3	.72	-
	3) 11-15 Yıl	79	170,75				
	4) 16 Yıl ve üzeri	168	178,68				
	1) 1-5 Yıl	22	177,57				
7- Fiziksel altyapı olarak okullarda ihtiyaç duyulanlar	2) 6-10 Yıl	77	129,98	23.18	3	.00	2-4
	3) 11-15 Yıl	79	168,30				
	4) 16 Yıl ve üzeri	168	195,36				
	1) 1-5 Yıl	22	210,07				
8- Ailelerin olumlu bakış açıları	2) 6-10 Yıl	77	148,25	9.14	3	.02	1-2
	3) 11-15 Yıl	79	171,66				
	4) 16 Yıl ve üzeri	168	181,15				

Yöneticilerin zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulamasına ilişkin görüşlerinin, mesleki kıdem değişkeni açısından “bakanlıkça yapılan çalışmalar”, “fiziksel altyapı olarak okullarda ihtiyaç duyulanlar” ve “ailelerin olumlu bakış açıları” faktörlerinde, istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma saptanmıştır [$p < .05$]. Söz konusu fark “bakanlıkça yapılan çalışmalar” faktöründe 1-5 yıl ve 11-15 yıl kıdemliler arasında, 1-5 yıl kıdemliler lehine; “fiziksel altyapı olarak okullarda ihtiyaç duyulanlar” faktöründe 6-10 yıl ve 16 yıl ve üzeri kıdemliler arasında, 16 yıl ve üzeri kıdemliler lehine; “ailelerin olumlu bakış açıları” faktöründe ise 1-5 yıl ve 6-10 yıl kıdemliler arasında, 1-5 yıl kıdemliler lehinedir. Diğer faktörlerde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma yoktur [$p > .05$].

Tablo 7.’de yöneticilerin zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulamasına ilişkin görüşlerinin okulun bulunduğu yerleşim birimi değişkeni açısından farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonuçları sunulmuştur.

Tablo 7: Yöneticilerin Zorunlu Okul Öncesi Eğitim Pilot Uygulamasına İlişkin Görüşlerinin Okulun Bulunduğu Yerleşim Birimi Değişkenine Göre Değerlendirilmesi

Faktörler	Yerleşim Birimi	N	$X_{sıra}$	χ^2	SD	p	Fark
1- Fiziksel altyapı olarak sınıflarda mevcut olanaklar	1) Merkez İlçe	72	184,24	1.67	3	.64	-
	2) İlçe	108	170,19				
	3) Belde	73	164,11				
	4) Köy	93	176,40				
2- Fiziksel altyapı olarak okullarda mevcut olanaklar	1) Merkez İlçe	72	186,77	2.13	3	.51	-
	2) İlçe	108	174,92				
	3) Belde	73	162,26				
	4) Köy	93	170,40				
3- Personelden beklentiler	1) Merkez İlçe	72	183,73	7.40	3	.06	-
	2) İlçe	108	190,44				
	3) Belde	73	161,10				
	4) Köy	93	155,63				
4- Eğitim materyali finansman desteği	1) Merkez İlçe	72	180,40	4.50	3	.21	-
	2) İlçe	108	160,81				
	3) Belde	73	166,75				
	4) Köy	93	188,18				
5- Bakanlıkça yapılan çalışmalar	1) Merkez İlçe	72	171,46	4.27	3	.23	-
	2) İlçe	108	172,23				
	3) Belde	73	157,46				
	4) Köy	93	189,15				
6- Ailelerin olumsuz bakış açıları	1) Merkez İlçe	72	180,34	13.29	3	.00	1-4, 2-4, 3-4
	2) İlçe	108	188,53				
	3) Belde	73	185,12				
	4) Köy	93	141,63				
7- Fiziksel altyapı olarak okullarda ihtiyaç duyulanlar	1) Merkez İlçe	72	216,04	30.81	3	.00	1-3
	2) İlçe	108	189,24				

8- Ailelerin olumlu bakış açıları	3) Belde	73	135,97	6.12	3	.10	-
	4) Köy	93	151,75				
	1) Merkez İlçe	72	197,13				
	2) İlçe	108	172,06				
	3) Belde	73	157,73				
4) Köy	93	169,26					

Yöneticilerin zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulamasına ilişkin görüşlerinin, okulun bulunduğu yerleşim birimi açısından “ailelerin olumsuz bakış açıları” ve “fiziksel altyapı olarak okullarda ihtiyaç duyulanlar” faktörlerinde, istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma saptanmıştır [p<.05]. Söz konusu fark “ailelerin olumsuz bakış açıları” faktöründe köyde bulunan okullar ile diğer yerleşim yerlerinde bulunan okullar arasında köyde bulunan okullar aleyhine, “fiziksel altyapı olarak okullarda ihtiyaç duyulanlar” faktöründe merkez ilçede bulunan okullar ile beldede bulunan okullar arasında, merkez ilçede bulunan okullar lehinedir. Diğer faktörlerde ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma yoktur [p>.05].

Tablo 8.’de yöneticilerin zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulamasına ilişkin görüşlerinin, şube başına düşen çocuk sayısı değişkeni açısından farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H sonuçları sunulmuştur.

Tablo 8: Yöneticilerin Zorunlu Okul Öncesi Eğitim Pilot Uygulamasına İlişkin Görüşlerinin Şube Başına Düşen Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Değerlendirilmesi

Faktörler	Şube Başına Çocuk Sayısı	N	X _{sıra}	x ²	SD	p	Fark
1- Fiziksel altyapı olarak sınıflarda mevcut olanaklar	1) 1-10 Çocuk	46	197,42	9.10	3	.02	2-4
	2) 11-20 Çocuk	225	162,84				
	3) 21-30 Çocuk	69	186,45				
	4) 31 ve üzeri	6	240,75				
2- Fiziksel altyapı olarak okullarda mevcut olanaklar	1) 1-10 Çocuk	46	200,05	9.29	3	.02	2-4
	2) 11-20 Çocuk	225	165,32				
	3) 21-30 Çocuk	69	174,95				
	4) 31 ve üzeri	6	260,00				
3- Personelden beklentiler	1) 1-10 Çocuk	46	165,26	10.67	3	.01	2-4
	2) 11-20 Çocuk	225	164,72				
	3) 21-30 Çocuk	69	201,33				
	4) 31 ve üzeri	6	246,08				
4- Eğitim materyali finansman desteği	1) 1-10 Çocuk	46	213,83	12.01	3	.00	2-4
	2) 11-20 Çocuk	225	164,79				
	3) 21-30 Çocuk	69	169,42				
	4) 31 ve üzeri	6	237,92				
5- Bakanlıkça yapılan çalışmalar	1) 1-10 Çocuk	46	207,70	9.95	3	.01	2-4
	2) 11-20 Çocuk	225	165,95				
	3) 21-30 Çocuk	69	169,20				
	4) 31 ve üzeri	6	244,08				
6- Ailelerin olumsuz bakış açıları	1) 1-10 Çocuk	46	176,28	.44	3	.93	-
	2) 11-20 Çocuk	225	170,97				
	3) 21-30 Çocuk	69	179,21				
	4) 31 ve üzeri	6	181,50				
7- Fiziksel altyapı olarak okullarda ihtiyaç duyulanlar	1) 1-10 Çocuk	46	159,20	13.54	3	.00	2-4
	2) 11-20 Çocuk	225	164,92				
	3) 21-30 Çocuk	69	203,41				
	4) 31 ve üzeri	6	260,92				
8- Ailelerin olumlu bakış açıları	1) 1-10 Çocuk	46	185,71	1.91	3	.59	-
	2) 11-20 Çocuk	225	170,71				
	3) 21-30 Çocuk	69	170,99				
	4) 31 ve üzeri	6	213,25				

Yöneticilerin zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulamasına ilişkin görüşlerinin, şube başına düşen çocuk sayısı değişkeni açısından “fiziksel altyapı olarak sınıflarda mevcut olanaklar”,

“fiziksel altyapı olarak okullarda mevcut olanaklar”, “personelden beklentiler”, “eğitim materyali finansman desteği”, “bakanlıkça yapılan çalışmalar” ve “fiziksel altyapı olarak okullarda ihtiyaç duyulanlar” faktörlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma saptanmıştır [$p<.05$]. Söz konusu fark 11-20 çocuk ile 31 ve üzeri çocuk bulunan okullar arasında, 31 ve üzeri çocuk lehinedir. Diğer faktörlerde ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma yoktur [$p>.05$].

Tablo 9.’da yöneticilerin zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulamasına ilişkin görüşlerinin okul öncesi eğitim öğretim türü değişkeni açısından farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U testi sonuçları sunulmuştur.

Tablo 9: Yöneticilerin Zorunlu Okul Öncesi Eğitim Pilot Uygulamasına İlişkin Görüşlerinin Okul Öncesi Eğitim Öğretim Türü Değişkenine Göre Değerlendirilmesi

Faktörler	Öğretim Türü	Σ sıra	x sıra	U	Z	p
1- Fiziksel altyapı olarak sınıflarda mevcut olanaklar	Normal	172,11	38896,00	13245,000	-,357	.72
	İkili	176,13	21135,00			
2- Fiziksel altyapı olarak okullarda mevcut olanaklar	Normal	173,35	39176,50	13525,500	-,039	.96
	İkili	173,79	20854,50			
3- Personelden beklentiler	Normal	164,83	37251,50	11600,500	-2,227	.02
	İkili	189,83	22779,50			
4- Eğitim materyali finansman desteği	Normal	182,24	41186,00	11585,000	-2,252	.02
	İkili	157,04	18845,00			
5- Bakanlıkça yapılan çalışmalar	Normal	177,88	40201,00	12570,000	-1,128	.25
	İkili	165,25	19830,00			
6- Ailelerin olumsuz bakış açıları	Normal	171,34	38723,50	13072,500	-,552	.58
	İkili	177,56	21307,50			
7- Fiziksel altyapı olarak okullarda ihtiyaç duyulanlar	Normal	149,60	33810,00	8159,000	-6,143	.00
	İkili	218,51	26221,00			
8- Ailelerin olumlu bakış açıları	Normal	168,35	38047,00	12396,000	-1,336	.18
	İkili	183,20	21984,00			

Yöneticilerin zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulamasına ilişkin görüşlerinin, okul öncesi eğitim öğretim türü açısından “personelden beklentiler” ve “fiziksel altyapı olarak okullarda ihtiyaç duyulanlar” faktörlerinde, ikili öğretim yapılan okul öncesi eğitim kurumlarının lehine; “eğitim materyali finansman desteği” faktöründe ise istatistiksel olarak normal öğretim yapılan okul öncesi eğitim kurumlarının lehine anlamlı bir farklılaşma saptanmıştır [$p<.05$]. Diğer faktörlerde ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma yoktur [$p>.05$].

Tablo 10.’da öğretmenlerin zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulamasına ilişkin görüşlerinin eğitim düzeyi değişkeni açısından farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonuçları sunulmuştur.

Tablo 10: Öğretmenlerin Zorunlu Okul Öncesi Eğitim Pilot Uygulamasına İlişkin Görüşlerinin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Değerlendirilmesi

Faktörler	Eğitim Düzeyi	N	X sıra	x^2	SD	p	Fark
1- Fiziksel altyapı olarak sınıflarda mevcut olanaklar	1) Ön-Lisans	51	186,31	36.88	2	.00	1-2, 2-3
	2) Lisans	203	116,30				
	3) Lisans Üstü	8	167,88				
2- Fiziksel altyapı olarak okullarda mevcut olanaklar	1) Ön-Lisans	51	169,96	16.61	2	.00	1-2
	2) Lisans	203	121,71				
	3) Lisans Üstü	8	134,81				
3- Personelden beklentiler	1) Ön-Lisans	51	139,80	6.53	2	.03	1-3, 2-3
	2) Lisans	203	131,97				
	3) Lisans Üstü	8	66,69				
4- Eğitim materyali finansman desteği	1) Ön-Lisans	51	182,55	29.38	2	.00	1-2, 2-3
	2) Lisans	203	118,64				
	3) Lisans Üstü	8	132,44				
5- Bakanlıkça yapılan çalışmalar	1) Ön-Lisans	51	178,40	26.94	2	.00	1-2
	2) Lisans	203	118,65				

6- Ailelerin olumsuz bakış açıları	3) Lisans Üstü	8	158,50	.32	2	.85	-
	1) Ön-Lisans	51	136,58				
	2) Lisans	203	130,46				
7- Fiziksel altyapı olarak okullarda ihtiyaç duyulanlar	3) Lisans Üstü	8	125,50	4.73	2	.09	-
	1) Ön-Lisans	51	133,83				
	2) Lisans	203	133,16				
8- Ailelerin olumlu bakış açıları	3) Lisans Üstü	8	74,63	5.73	2	.06	-
	1) Ön-Lisans	51	151,67				
	2) Lisans	203	127,72				
	3) Lisans Üstü	8	98,81				

Öğretmenlerin zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulamasına ilişkin görüşlerinin, eğitim düzeyi değişkeni açısından “fiziksel altyapı olarak sınıflarda mevcut olanaklar”, “fiziksel altyapı olarak okullarda mevcut olanaklar”, “personelden beklentiler”, “eğitim materyali finansman desteği” ve “bakanlıkça yapılan çalışmalar” faktörlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma saptanmıştır [$p < .05$]. Söz konusu fark, ön lisans mezunları ile diğerleri arasında, ön lisans mezunları lehinedir. Diğer faktörlerde ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma yoktur [$p > .05$].

Tablo 11.’de öğretmenlerin zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulamasına ilişkin görüşlerinin mesleki kıdem değişkeni açısından farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonuçları sunulmuştur.

Tablo 11: Öğretmenlerin Zorunlu Okul Öncesi Eğitim Pilot Uygulamasına İlişkin Görüşlerinin Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Değerlendirilmesi

Faktörler	Mesleki Kıdem	N	X sıra	x ²	SD	p	Fark
1- Fiziksel altyapı olarak sınıflarda mevcut olanaklar	1) 1-5 Yıl	197	132,25	3.22	3	.35	-
	2) 6-10 Yıl	36	114,99				
	3) 11-15 Yıl	17	153,12				
	4) 16 Yıl ve üzeri	12	138,17				
2- Fiziksel altyapı olarak okullarda mevcut olanaklar	1) 1-5 Yıl	197	132,39	1.56	3	.66	-
	2) 6-10 Yıl	36	121,51				
	3) 11-15 Yıl	17	127,97				
	4) 16 Yıl ve üzeri	12	151,83				
3- Personelden beklentiler	1) 1-5 Yıl	197	131,85	4.38	3	.22	-
	2) 6-10 Yıl	36	147,46				
	3) 11-15 Yıl	17	115,26				
	4) 16 Yıl ve üzeri	12	100,88				
4- Eğitim materyali finansman desteği	1) 1-5 Yıl	197	135,19	2.13	3	.54	-
	2) 6-10 Yıl	36	123,76				
	3) 11-15 Yıl	17	118,94				
	4) 16 Yıl ve üzeri	12	111,96				
5- Bakanlıkça yapılan çalışmalar	1) 1-5 Yıl	197	135,87	6.74	3	.08	-
	2) 6-10 Yıl	36	105,17				
	3) 11-15 Yıl	17	119,76				
	4) 16 Yıl ve üzeri	12	155,42				
6- Ailelerin olumsuz bakış açıları	1) 1-5 Yıl	197	127,58	2.31	3	.52	-
	2) 6-10 Yıl	36	144,53				
	3) 11-15 Yıl	17	138,91				
	4) 16 Yıl ve üzeri	12	146,29				
7- Fiziksel altyapı olarak okullarda ihtiyaç duyulanlar	1) 1-5 Yıl	197	131,21	1.15	3	.76	-
	2) 6-10 Yıl	36	138,51				
	3) 11-15 Yıl	17	133,85				
	4) 16 Yıl ve üzeri	12	111,92				
8- Ailelerin olumlu bakış açıları	1) 1-5 Yıl	197	130,23	1.95	3	.58	-
	2) 6-10 Yıl	36	124,86				
	3) 11-15 Yıl	17	143,85				
	4) 16 Yıl ve üzeri	12	154,71				

Öğretmenlerin zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulamasına ilişkin görüşlerinin, mesleki kıdem değişkeni açısından tüm faktörlerde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma saptanmamıştır [$p>.05$].

Tablo 12.'de öğretmenlerin zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulamasını değerlendirmelerinin mezun oldukları bölüm değişkeni açısından farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonuçları sunulmuştur.

Tablo 12: Öğretmenlerin Zorunlu Okul Öncesi Eğitim Pilot Uygulamasına İlişkin Görüşlerinin Mezun Oldukları Bölüm Değişkenine Göre Değerlendirilmesi

Faktörler	Mezun Olunan Bölüm	N	X _{sıra}	χ^2	SD	p	Fark
1- Fiziksel altyapı olarak sınıflarda mevcut olanaklar	1) Okul Önc. Eğt. Öğr.	181	114,99	22.31	3	.00	1-4
	2) Çoc. Gel. ve Eğt. Böl.	34	156,87				
	3) Çocuk Gelişimi	30	164,37				
	4) Alan Dışı	12	172,92				
2- Fiziksel altyapı olarak okullarda mevcut olanaklar	1) Okul Ö. Öğr.	181	120,19	2.62	3	.33	-
	2) Çocuk Gel. Öğr.	34	162,18				
	3) Çocuk Gelişimi	30	144,27				
	4) Alan Dışı	12	129,67				
3- Personelden beklentiler	1) Okul Ö. Öğr.	181	124,35	4.32	3	.22	1-4
	2) Çocuk Gel. Öğr.	34	139,07				
	3) Çocuk Gelişimi	30	130,95				
	4) Alan Dışı	12	165,71				
4- Eğitim materyali finansman desteği	1) Okul Ö. Öğr.	181	112,30	34.35	3	.00	1-4
	2) Çocuk Gel. Öğr.	34	153,87				
	3) Çocuk Gelişimi	30	175,52				
	4) Alan Dışı	12	194,13				
5- Bakanlıkça yapılan çalışmalar	1) Okul Ö. Öğr.	181	116,39	21.17	3	.00	1-4
	2) Çocuk Gel. Öğr.	34	144,90				
	3) Çocuk Gelişimi	30	163,53				
	4) Alan Dışı	12	187,83				
6- Ailelerin olumsuz bakış açıları	1) Okul Ö. Öğr.	181	128,29	2.66	3	.44	-
	2) Çocuk Gel. Öğr.	34	141,00				
	3) Çocuk Gelişimi	30	130,95				
	4) Alan Dışı	12	100,88				
7- Fiziksel altyapı olarak okullarda ihtiyaç duyulanlar	1) Okul Ö. Öğr.	181	128,09	.90	3	.82	-
	2) Çocuk Gel. Öğr.	34	130,12				
	3) Çocuk Gelişimi	30	125,58				
	4) Alan Dışı	12	148,08				
8- Ailelerin olumlu bakış açıları	1) Okul Ö. Öğr.	181	122,81	4.40	3	.22	-
	2) Çocuk Gel. Öğr.	34	145,65				
	3) Çocuk Gelişimi	30	143,38				
	4) Alan Dışı	12	139,17				

Öğretmenlerin zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulamasına ilişkin görüşlerinin, mezun oldukları bölüm değişkeni açısından “fiziksel altyapı olarak sınıflarda mevcut olanaklar”, “personelden beklentiler”, “eğitim materyali finansman desteği” ve “bakanlıkça yapılan çalışmalar” faktörlerinde, istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma saptanmıştır [$p<.05$]. Söz konusu fark okul öncesi öğretmenliği mezunları ile alan dışı mezunları arasında, alan dışı mezunlarının lehinedir. Diğer faktörlerde ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma yoktur [$p>.05$].

Tablo 13.'de okul öncesi eğitim öğretmenlerinin zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulamasına ilişkin görüşlerinin okulun bulunduğu yerleşim birimi değişkeni açısından farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonuçları sunulmuştur.

Tablo 13: Öğretmenlerin Zorunlu Okul Öncesi Eğitim Pilot Uygulamasına İlişkin Görüşlerinin Okulun Bulunduğu Yerleşim Birimi Değişkenine Göre Değerlendirilmesi

Faktörler	Yerleşim Birimi	N	X _{sıra}	x ²	SD	p	Fark
1- Fiziksel altyapı olarak sınıflarda mevcut olanaklar	1) Merkez İlçe	76	129,04	2.82	3	.41	-
	2) İlçe	71	120,90				
	3) Belde	52	138,95				
	4) Köy	63	140,26				
2- Fiziksel altyapı olarak okullarda mevcut olanaklar	1) Merkez İlçe	76	125,07	7.41	3	.06	-
	2) İlçe	71	140,59				
	3) Belde	52	111,44				
	4) Köy	63	145,57				
3- Personelden beklentiler	1) Merkez İlçe	76	137,50	.89	3	.82	-
	2) İlçe	71	132,25				
	3) Belde	52	126,30				
	4) Köy	63	127,71				
4- Eğitim materyali finansman desteği	1) Merkez İlçe	76	123,02	11.30	3	.01	2-4
	2) İlçe	71	116,51				
	3) Belde	52	132,89				
	4) Köy	63	157,48				
5- Bakanlıkça yapılan çalışmalar	1) Merkez İlçe	76	119,85	6.88	3	.07	-
	2) İlçe	71	122,86				
	3) Belde	52	138,39				
	4) Köy	63	149,60				
6- Ailelerin olumsuz bakış açıları	1) Merkez İlçe	76	134,77	1.42	3	.70	-
	2) İlçe	71	131,56				
	3) Belde	52	137,71				
	4) Köy	63	122,36				
7- Fiziksel altyapı olarak okullarda ihtiyaç duyulanlar	1) Merkez İlçe	76	138,68	3.70	3	.29	-
	2) İlçe	71	139,09				
	3) Belde	52	116,80				
	4) Köy	63	126,41				
8- Ailelerin olumlu bakış açıları	1) Merkez İlçe	76	142,69	2.61	3	.45	-
	2) İlçe	71	130,15				
	3) Belde	52	124,11				
	4) Köy	63	125,62				

Öğretmenlerin zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulamasına ilişkin görüşlerinin, okulun bulunduğu yerleşim birimi değişkeni açısından "eğitim materyali finansman desteği" faktöründe, istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma saptanmıştır [$p < .05$]. Söz konusu fark, ilçede bulunan okullar ile köyde bulunan okullar arasında köyde bulunan okullar lehinedir. Diğer faktörlerde ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma yoktur [$p > .05$].

Tablo 14.'de öğretmenlerin zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulamasına ilişkin görüşlerinin şube başına düşen çocuk sayısı değişkeni açısından farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonuçları sunulmuştur.

Tablo 14: Öğretmenlerin Zorunlu Okul Öncesi Eğitim Pilot Uygulamasına İlişkin Görüşlerinin Şube Başına Düşen Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Değerlendirilmesi

Faktörler	Şube Başına Çocuk Sayısı	N	X _{sıra}	x ²	SD	p	Fark
1- Fiziksel altyapı olarak sınıflarda mevcut olanaklar	1) 1-10 Çocuk	33	122,94	.75	3	.86	-
	2) 11-20 Çocuk	180	131,46				
	3) 21-30 Çocuk	46	137,88				
	4) 31 ve üzeri	3	130,33				
2- Fiziksel altyapı olarak okullarda mevcut olanaklar	1) 1-10 Çocuk	33	143,83	7.47	3	.06	-
	2) 11-20 Çocuk	180	126,40				
	3) 21-30 Çocuk	46	135,87				
	4) 31 ve üzeri	3	235,00				
3- Personelden beklentiler	1) 1-10 Çocuk	33	141,62	3.47	3	.38	-
	2) 11-20 Çocuk	180	128,39				

	3) 21-30 Çocuk	46	132,23					
	4) 31 ve üzeri	3	195,50					
	1) 1-10 Çocuk	33	134,70					
4- Eğitim materyali finansman desteği	2) 11-20 Çocuk	180	129,21	1.83	3	.60	-	
	3) 21-30 Çocuk	46	134,68					
	4) 31 ve üzeri	3	185,17					
	1) 1-10 Çocuk	33	139,21					
5- Bakanlıkça yapılan çalışmalar	2) 11-20 Çocuk	180	128,83	1.13	3	.76	-	
	3) 21-30 Çocuk	46	137,78					
	4) 31 ve üzeri	3	110,50					
	1) 1-10 Çocuk	33	124,68					
6- Ailelerin olumsuz bakış açıları	2) 11-20 Çocuk	180	131,56	.46	3	.92	-	
	3) 21-30 Çocuk	46	135,41					
	4) 31 ve üzeri	3	143,17					
	1) 1-10 Çocuk	33	100,02					
7- Fiziksel altyapı olarak okullarda ihtiyaç duyulanlar	2) 11-20 Çocuk	180	129,48	13.06	3	.00	1-2	
	3) 21-30 Çocuk	46	159,76				1-3	
	4) 31 ve üzeri	3	165,50				1-4	
	1) 1-10 Çocuk	33	119,77					
8- Ailelerin olumlu bakış açıları	2) 11-20 Çocuk	180	132,04	5.54	3	.13	-	
	3) 21-30 Çocuk	46	131,65					
	4) 31 ve üzeri	3	225,50					

Öğretmenlerin zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulamasına ilişkin görüşlerinin, şube başına düşen çocuk sayısı değişkeni açısından “fiziksel altyapı olarak okullarda ihtiyaç duyulanlar” faktöründe, istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma saptanmıştır [$p < .05$]. Söz konusu fark, şube başına düşen çocuk sayısı 1-10 olan grup ile diğer gruplar arasında, şube başına 1-10 çocuk olan okuldaki öğretmenlerin aleyhinedir. Diğer faktörlerde ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma yoktur [$p > .05$].

Tablo 15.’de, öğretmenlerin zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulamasına ilişkin görüşlerinin okul öncesi eğitim öğretim türü değişkeni açısından farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U testi sonuçları sunulmuştur.

Tablo 15: Öğretmenlerin Zorunlu Okul Öncesi Eğitim Pilot Uygulamasına İlişkin Görüşlerinin Okul Öncesi Eğitim Öğretim Türü Değişkenine Göre Değerlendirilmesi

Faktörler	Öğretim Türü	Σ sıra	χ sıra	U	Z	p
1- Fiziksel altyapı olarak sınıflarda mevcut olanaklar	Normal	136,67	20226,50	7671,500	-1,260	.20
	İkili	124,79	14226,50			
2- Fiziksel altyapı olarak okullarda mevcut olanaklar	Normal	135,90	20112,50	7785,500	-1,072	.28
	İkili	125,79	14340,50			
3- Personelden beklentiler	Normal	130,67	19339,50	8313,500	-,202	.84
	İkili	132,57	15113,50			
4- Eğitim materyali finansman desteği	Normal	140,56	20803,50	7094,500	-2,221	.02
	İkili	119,73	13649,50			
5- Bakanlıkça yapılan çalışmalar	Normal	141,04	20873,50	7024,500	-2,345	.01
	İkili	119,12	13579,50			
6- Ailelerin olumsuz bakış açıları	Normal	130,81	19359,50	8333,500	-,169	.86
	İkili	132,40	15093,50			
7- Fiziksel altyapı olarak okullarda ihtiyaç duyulanlar	Normal	123,54	18283,50	7257,500	-1,956	.05
	İkili	141,84	16169,50			
8- Ailelerin olumlu bakış açıları	Normal	128,83	19067,50	8041,500	-,656	.51
	İkili	134,96	15385,50			

Öğretmenlerin zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulamasına ilişkin görüşlerinin, okul öncesi eğitim öğretim türü açısından “eğitim materyali finansman desteği” ve “bakanlıkça yapılan çalışmalar” faktörlerinde, istatistiksel olarak okul öncesi eğitim kademesinde normal öğretim

yapılan okul öncesi eğitim kurumlarının lehine anlamlı bir farklılaşma saptanmıştır [$p < .05$]. Diğer faktörlerde ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma yoktur [$p > .05$].

Yöneticilerin ve Öğretmenlerin Zorunlu Okul Öncesi Eğitim Pilot Uygulamasına İlişkin Görüşlerinin Farklılaşması İle İlgili Bulgular

Tablo 16’da, yönetici ve öğretmenlerin zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulamasına ilişkin görüşlerinin görev değişkeni açısından farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U testi sonuçları sunulmuştur.

Tablo 16: Yönetici ve Öğretmenlerin Zorunlu Okul Öncesi Eğitim Pilot Uygulamasına İlişkin Görüşlerinin Görev Değişkenine Göre Değerlendirilmesi

Faktörler	Görev	$\Sigma_{\text{sıra}}$	$x_{\text{sıra}}$	U	Z	p
1- Fiziksel altyapı olarak sınıflarda mevcut olanaklar	Öğretmen	268,09	70239,50	35786.5	-4.45	.00
	Yönetici	332,07	114896,50			
2- Fiziksel altyapı olarak okullarda mevcut olanaklar	Öğretmen	265,62	69593,00	35140	-4.75	.00
	Yönetici	333,94	115543,00			
3- Personelden beklentiler	Öğretmen	303,12	79418,50	44965.5	-.16	.86
	Yönetici	305,54	105717,50			
4- Eğitim materyali finansman desteği	Öğretmen	283,21	74200,50	39747.5	-2.61	.00
	Yönetici	320,62	110935,50			
5- Bakanlıkça yapılan çalışmalar	Öğretmen	311,66	81654,00	43451	-.88	.37
	Yönetici	299,08	103482,00			
6- Ailelerin olumsuz bakış açıları	Öğretmen	312,99	82002,50	43102.5	-1.04	.29
	Yönetici	298,07	103133,50			
7- Fiziksel altyapı olarak okullarda ihtiyaç duyulanlar	Öğretmen	343,51	90000,50	35104.5	-4.78	.00
	Yönetici	274,96	95135,50			
8- Ailelerin olumlu bakış açıları	Öğretmen	336,98	88289,00	36816	-4.00	.00
	Yönetici	279,90	96847,00			

Yönetici ve öğretmenlerin zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulamasına ilişkin görüşlerinin görev değişkeni açısından “fiziksel altyapı olarak sınıflarda mevcut olanaklar”, “fiziksel altyapı olarak okullarda mevcut olanaklar”, “eğitim materyali finansman desteği” faktörlerinde yöneticilerin lehine; “fiziksel altyapı olarak okullarda ihtiyaç duyulanlar ve “ailelerin olumlu bakış açıları” faktörlerinde ise istatistiksel olarak öğretmenlerin lehine anlamlı bir farklılaşma saptanmıştır [$p < .05$]. Diğer faktörlerde ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma yoktur [$p > .05$].

Sonuç ve Tartışma

Araştırma bulgularına göre, yönetici ve öğretmenler genel olarak okul öncesi eğitim konusunda olumlu bir algıya sahip olmalarına rağmen, uygulamada önemli birtakım eksikliklerin bulunduğu dikkat çekmektedirler. Araştırma bulgularının, Türkiye’de okul öncesi eğitimin mevcut durumu ve sorunları ile ilgili yapılan bazı araştırma (Altay, İra, Bozcan ve Yenil, 2011; Çetinkaya, 2006:97-99; Kerem ve Cömert, 2005:167-168 vb.) sonuçlarıyla -fiziksel koşulların ve derslik sayısının yetersizliği, nitelikli öğretmen eksikliği vb.- benzerlik gösterdiği söylenebilir. Araştırmanın dikkat çeken bir diğer bulgusu yöneticilerin çoğunlukla, fiziksel alt yapı olarak okullarda ihtiyaç duyulanlar faktörüne katılım göstermeleri, Bakanlık tarafından yeterli düzeyde finansman desteği olmadığına dikkat çekmeleridir. Öğretmenler de yöneticiler gibi fiziksel alt yapı olarak okullarda ihtiyaçların olduğunu belirtirken, sınıflardaki mevcut olanakların oldukça yetersiz olduğuna vurgu yapmışlardır. Bu bulguya göre, yöneticilerin genellikle okula, öğretmenlerin ise daha çok sınıflarına odaklandıkları düşünülebilir. Yöneticilerin öğretmenlere göre sınıf, okul olanaklarını ve finansman desteğini daha yeterli buldukları göze çarpmaktadır. Öğretmenler ise yöneticilere göre, fiziksel alt yapı olarak okullarda sorunların olduğunu ifade etmektedirler. Ayrıca öğretmenler yöneticilere göre, velilerin okul öncesi eğitime daha olumlu yaklaşıklarını düşünmektedirler. Ortaya çıkan farklılaşmanın öğretmenlerin lehine olması, öğretmenlerin öğrenci

ve velilerle daha çok muhatap olarak sorunları daha kolay fark edip, ifade etmelerinden kaynaklandığını düşündürmektedir.

Yönetici ve öğretmenlerden ön lisans mezunu olanlar, daha üst eğitim kademesinden mezun olanlara göre; okullardaki ve sınıflardaki fiziksel koşulların daha yeterli olduğunu, Bakanlıkça yapılan yasal düzenlemelerin ve veli bilinçlendirme çalışmalarının yeterli olduğunu, ailelerin okul öncesi eğitime daha olumlu baktıklarını düşünmektedirler. Bu durumun alınan eğitim süresinin artmasıyla, yönetici ve öğretmenlerin görev yaptıkları yerlerde eğitim standartlarını yüksek tutmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Bunun yanında daha uzun süre eğitim almış yönetici ve öğretmenlerin, görev yaptıkları kurumlarda eğitim standartlarının bilincinde olmaları nedeniyle, sorunları daha net bir şekilde fark edebilmelerinin etkisi olduğu düşünülmektedir. Ancak yöneticiler arasında ön lisans mezunu olanlar, daha üst eğitim kademesinden mezun olanlara göre; okullardaki ve sınıflardaki fiziksel koşulları daha yeterli bulduklarını ifade ediyor olsalar da, fiziksel altyapı olarak okullarda ihtiyaçların da bulunduğu dikkat çekmektedirler. Ayrıca başka bir bulguya göre, ön lisans mezunu öğretmenler daha üst eğitim kademesinden mezun olanlara göre, personelden beklentilerin arttığını düşünmektedirler. Bu durum daha üst eğitim kademesinden mezun olan öğretmenlerin; kendilerini, yöneticileri, denetmenleri ve yardımcı personeli daha yeterli buldukları şeklinde yorumlanabilir.

“Bakanlıkça yapılan çalışmalar” ve “ailelerin olumlu bakış açıları” faktörlerinde 1-5 yıl mesleki kıdemi bulunan yöneticilerin lehine oluşan durum; 1-5 yıl mesleki kıdemi bulunan yöneticilerin zorunlu okul öncesi eğitime daha olumlu baktıkları şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca *“fiziksel altyapı olarak okullarda ihtiyaç duyulanlar”* faktöründe 16 yıl ve üzeri mesleki kıdemi bulunan yöneticilerin lehine sonuç çıkmasının; 16 yıl ve üzeri mesleki kıdemi bulunan yöneticilerin daha çok il ve ilçe merkezlerindeki okullarda görev yapmalarından ve bu okullarda daha çok sınıf/derslik ihtiyacı oluşmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Yine kıdemli yöneticiler, mesleki kıdemi daha düşük olan yöneticilere göre gelişmeleri daha iyi analiz ederek, sorunları daha erken fark ediyor olabilirler. Öğretmenler açısından değerlendirildiğinde; zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulaması hakkındaki görüşlerin mesleki kıdemden etkilenmediği görülmektedir. Ancak Aksoy (2009:142)'un araştırmasına göre; “0-2 yıl” arası mesleki deneyime sahip öğretmenlerin mesleğe yeni başlamış olmalarının verdiği ilgi, istek ve donanım ile eğitim ortamının niteliğini artırmaya çalıştıkları; “3-5 yıl” arasında ise, bu ivmeyi kaybettikleri gözlemlenmiştir. Feyman (2006:78)'ın araştırmasında, mesleğe yeni başlamış öğretmenlerin buldukları anasınıflarının daha iyi özelliklere sahip olduğu ortaya konulmuştur. Bu bulguların, araştırma sonuçları ile tutarlılık göstermediği görülmektedir.

“Fiziksel altyapı olarak okullarda ihtiyaç duyulanlar” faktöründe merkez ilçede bulunan okullar lehine farkın oluşmasında yönetici görüşlerini etkileyen temel etmenlerin; zorunlu okul öncesi eğitime dâhil olan çağ nüfusunun daha çok il merkezinde bulunması ve merkez ilçedeki okullarda sınıf/derslik, tuvalet ve oyun sahası ihtiyacının daha fazla olmasından ve yeterli sınıf olmamasından dolayı daha fazla ikili eğitim uygulamasının yaygınlaşmasından kaynaklandığı düşünülebilir. Ayrıca sınıf ihtiyacını karşılamak için merkez ilçedeki okullarda oda, depo, arşiv vb. alanların kullanıma açılmasından kaynaklandığı şeklinde bir yoruma gidilebilir. *“Ailelerin olumsuz bakış açıları”* faktöründe ise köy okullarında görev yapan yöneticilerin aleyhine sonuç çıkmıştır. Bu bulguya göre köyde yaşayan velilerin, okulun evlerine yakın olmasından ve çocukların okula geliş gidiş saatlerinde problem yaşamadıklarından dolayı köylerde bir sıkıntı olmadığı şeklinde yorumlanabilir. Öğretmenler açısından değerlendirildiğinde; *“eğitim materyali finansman desteği”* faktöründe ilçe veya il merkezindeki okullarda görev yapan öğretmenlere göre köyde görevli öğretmenlerin lehine çıkan sonucun, köyde okul öncesi eğitim alan çocuk sayısının daha az olması nedeniyle materyal ihtiyacının daha az olmasından veya mevcut eğitim materyalinin yeterli görülmesinden kaynaklandığı düşünülebilir.

Araştırma bulgularına göre görev yaptıkları okullarda şube başına düşen çocuk sayısı yüksek olan okul yöneticileri; okullardaki ve sınıflardaki mevcut olanakları, Bakanlığın yapmış olduğu yasal düzenlemeleri, veli bilinçlendirme çalışmalarını ve eğitim materyali desteğini daha yeterli buluyorken, pilot uygulama ile personelin iş yükünün arttığını ifade etmişlerdir. Bununla birlikte şube başına düşen çocuk sayısı daha yüksek okullarda görev yapan yöneticiler, okullardaki ve sınıflardaki mevcut olanakları yeterli bulduklarını ifade etmelerine rağmen, okullardaki fiziksel altyapının yetersiz olduğuna dikkat çekmektedirler. Ayrıca şube başına düşen çocuk sayısı yüksek olan öğretmenler de yöneticiler gibi, okullardaki fiziksel altyapının yetersiz olduğunu ifade etmelerinden dolayı, şube başına düşen çocuk sayısı daha az olan öğretmenlerin çalışma ortamlarından daha memnun oldukları şeklinde bir yoruma gidilebilir.

Okul öncesi eğitim kademesi öğretim türü açısından ikili öğretim yapılan okullarda yöneticiler, okullarında derslik için oda, arşiv vb. alanların kullanıma açıldığını ifade etmişlerdir. Bu bulguya göre okullarda derslik sayısının yetersiz kaldığı düşünülebilir. Ayrıca pilot uygulama ile ikili öğretim uygulamasına geçilmesi, çocuk sayısının oldukça fazla sayıda artış gösterdiğine dair bir işaret olarak algılanabilir ve yöneticileri, iş yüklerinin arttığı düşüncesine yönelttiği düşünülebilir. Bunun yanında normal öğretim yapılan okul öncesi eğitim kurumlarındaki yöneticilerin, eğitim materyali finansman desteğini daha yeterli buldukları ortaya çıkmıştır. Oluşan bu durumun okul öncesi eğitim kademesinde ikili öğretim yapılan kurumlarda öğrenci sayısındaki artıştan kaynaklandığı düşünülebilir. Öğretmenler açısından değerlendirildiğinde; okul öncesi eğitim kademesinde normal öğretim yapılan okullardaki öğretmenlerin, eğitim materyali finansman desteğini ve Bakanlığın yapmış olduğu yasal düzenlemeler ile veli bilinçlendirme çalışmalarını yeterli gördükleri sonucuna ulaşılmıştır.

Elde edilen bulgulara göre öğretmen olarak görev yapan alan dışı mezunların okul öncesi eğitim öğretmenliği bölümünden mezun olan öğretmenlere göre; Bakanlığın zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulaması için gerekli yasal düzenlemelerini ve veli bilinçlendirme çalışmalarını yeterli buldukları, okul öncesi eğitim sınıflarına yeterli araç-gereç desteği ve ilgi köşelerine yeterli materyal desteği sağladığını, okul öncesi eğitim sınıflarının fiziksel koşullar bakımından yeterli olduğunu ve personelden beklentilerin arttığını düşündükleri ortaya çıkmıştır. Bu durumun okul öncesi eğitim öğretmenliği bölümünden mezun olan öğretmenlerin alan dışından mezun olan öğretmenlere göre gelişmeleri daha iyi analiz ederek, sorunları daha iyi fark edebilmelerinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Ancak Aksoy (2009:196)'un araştırma bulgularına göre; eğitim ortamlarının niteliği, öğretmenin ön lisans veya lisans mezunu olmasına ya da okul öncesi, çocuk gelişimi ve eğitimi, anasınıfı öğretmenliği veya alan dışı bir bölümden mezun olmasından etkilenmemektedir. Oktay, Aral ve Tuğrul (2006:88)'un yaptıkları çalışmada da, öğretmenlerin çalıştığı eğitim ortamlarının fiziksel ve psikososyal boyutunun, öğretmenlerin mezun olduğu okul türüne göre farklılaşmadığı ortaya konulmuştur. Bu bulgular araştırma bulguları ile benzerlik göstermemektedir.

Erken çocukluk eğitimi olarak adlandırılan dönem, bireylerin eğitim yaşantılarındaki çok önemli bir süreç olarak nitelendirilmektedir. Bu bağlamda ülkelerin eğitim politikalarında, ilkökul çağına gelmemiş çocukların eğitimleriyle ilgili yatırımlarını artırması, hem bireye hem ülkeye yönelik faydalı bir yatırım olacaktır. Dünya ülkelerinde okul öncesi eğitim çağı okullaşma oranları incelendiğinde Türkiye'nin, gelişmiş ülkelerdeki okul öncesi eğitim okullaşma oranlarının bir hayli altında kaldığı görülmektedir. Son yıllarda Türkiye'de okul öncesi eğitim çağına okullaşma oranının artırılması için resmi ve özel kuruluşlar tarafından, veli bilinçlendirme çalışmaları ve okul öncesi eğitim hakkında farkındalık oluşturacak etkinlikler yapıldığı söylenebilir. Bu yönde atılan önemli bir adım, okul öncesi eğitimin 2009-2010 eğitim-öğretim yılında başlamak üzere, ülke genelinde kademeli olarak zorunlu eğitime dâhil edilmesi olmuştur. Diğer yandan henüz zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulaması için ön görülen süre tamamlanmamışken, 2012-2013 yılından

itibaren 4+4+4 kademeli geçiş sistemi getirilerek ülke genelinde oniki yıllık zorunlu eğitim uygulaması başlatılmıştır. Yeni eğitim sisteminin okul öncesi eğitimi ilgilendiren kısmı ise, çocukların ilkokula başlama yaşı ile ilgili düzenleme olmuştur. Zorunlu eğitim kapsamında bulunan ilkokula başlama yaşı aşağı çekilerek, ilköğretim okulları bünyesindeki anasınıflarında "48-60 aylık çocukların zorunlu olarak", "60-66 aylık çocukların ise velilerin istemesi halinde" okul öncesi eğitime devam edebileceği şeklinde düzenlenmiştir. Eğitim sisteminde yapılacak bu tür değişimler için personel, fiziki altyapı, finansman yeterliliği gibi birtakım ön hazırlıkların tamamlanması gerekmektedir. Araştırma bulgularından yola çıkılarak zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulaması sürecinde fiziksel altyapının yetersiz kaldığı ve personelin iş yükünün arttığı şeklinde yoğunlaşan görüşler, zorunlu okul öncesi eğitime geçişte önemli sorunların olduğuna işaret etmektedir. Diğer yandan yönetici ve öğretmenlerin görüşlerine göre okul öncesi eğitim kademesinin zorunlu eğitime dâhil edilmesine rağmen devlet tarafından yeterli finansman kaynağı ayrılmamasının, okul öncesi eğitim hizmeti veren resmi kurumları zor durumda bıraktığı düşünülmektedir.

Erken çocukluk eğitiminde elde edilen kazanımların, bireylerin ileriki yaşlarında sosyal ve akademik başarılarını dahi etkilediği düşünülecek olursa, bu denli kritik bir eğitim süreci, ciddi bir eğitim planlaması ve yönetimi gerektirmektedir. Okul öncesi eğitimin, çocukları oniki yıllık zorunlu eğitimin başlangıcı olan ilkokula hazırladığı düşünüldüğünde, okul öncesi eğitim pilot uygulamasının değerlendirilmesi ve ortaya çıkan sorunlara çözüm yollarının araştırılması, hem okul öncesi eğitimin başarısı için hem de genel olarak eğitim sisteminin başarısı için büyük önem taşımaktadır. Araştırma bulguları genel olarak değerlendirildiğinde; zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulamasının, Türkiye adına gecikmeli de olsa, önemli bir adım olduğu düşünülmektedir. Ancak eğitim sisteminde yapılan değişikliklerin başarıyla sonuçlanabilmesi için gerekli altyapının ve düzenlemelerinin de çok ciddi bir şekilde planlanması gerekmektedir. Aksi takdirde eğitim sistemindeki kısa dönemli planlar ve deneme yanılma yöntemleriyle yola çıkıldığında telafisi mümkün olmayan daha ciddi sorunlar ortaya çıkabilir.

KAYNAKÇA

- AKSOY, Pınar (2009). *Okul Öncesi Eğitimi Yüksek Lisans Programı Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Eğitim Ortamlarının Niteliğinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi (Tokat İli Örneği)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- ALTAY, Sadet, İRA, Nejat, BOZCAN, Elif ve YENAL, Hakan (2011). Cumhuriyet'in Kuruluşundan Günümüze Milli Eğitim Şüralarında Okul Öncesi Eğitimi ve Bugünkü Durumu, *E-Journal of New World Sciences Academy*, S. 6(1), http://www.newwsa.com/sayi_detay.asp?d=2&dergi_id=2&sayi_id=43 adresinden 15 Mayıs 2012 tarihinde indirilmiştir.
- BARNETT, W. Steven (1995). Long-term effects of early childhood programs on cognitive and school outcomes. In R. E. Behrman (Ed.), *Long-term outcomes of early childhood programs*, s. 25-50. Princeton, NJ: Center for the Future of Children.
- ÇETİNKAYA, Ceren (2006). *Türkiye'de Okul Öncesi Eğitiminin Tarihsel Gelişimi ve Bugünkü Durumu*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul: Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- DEMİREL, Önder ve ÜN, Kamile (1987). *Eğitim Terimleri*, Ankara: Şafak Matbaası.
- ENTWISLE, R. Doris (1995). The role of schools in sustaining early childhood program benefits. In R. E. Behrman (Ed.), *Long-term outcomes of early childhood programs*, s. 133-160. Princeton, NJ: Center for the Future of Children.
- EURYDICE (2011). http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/eurybase_en.php adresinden 4 Mart 2012 tarihinde indirilmiştir.
- FEYMAN, Nihan (2006). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Kalitenin Çocukların Gelişim Alanları Üzerine Etkisinin İncelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- FİDAN, Nurettin ve ERDEN, Münire (1998). *Eğitime Giriş*, İstanbul: Alkım Yayınevi.
- KARASAR, Niyazi (1994). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara: Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd. Şti.
- KEREM, A. Ebru ve CÖMERT, DİLFIRUZ (2005). Türkiye'de Okul Öncesi Eğitimin Sorunları ve Çözüm Önerileri, *Eurasian Journal of Educational Research*, S. 21 (4), s. 155-172. <http://www.ejer.com.tr/0DOWNLOAD/pdf/eng/775021255.pdf> adresinden 15 Mayıs 2012 tarihinde indirilmiştir.

- KOCABIYIK, Funda. (2012). MEB'in Hedefi, 4 Yaşta Yüzde 100 Okullaşma, <http://www.ntvmsnbc.com/id/25337153/> adresinden 20 Mayıs 2012 tarihinde indirilmiştir.
- MEB (2006). Onyedinci Milli Eğitim Şûrası Kararları, Ankara: Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB (2007). Okul Öncesi Eğitim konulu genelge, Sayı: 89, 17.12.2007.
- MEB (2011a). MEBBİS, Milli Eğitim Bakanlığı Bilişim Sistemleri, <http://mebbis.meb.gov.tr> adresinden 15 Aralık 2011 tarihinde indirilmiştir.
- MEB (2011b). Milli Eğitim İstatistikleri, <http://www.meb.gov.tr> adresinden 25 Eylül 2011 tarihinde indirilmiştir.
- MEB (2012). 12 Yıllık Zorunlu Eğitime Yönelik Uygulamalar konulu genelge, Resmi Gazete, Sayı: 401, 09.05.2012.
- MYERS, Robert (1992). *The Twelve Who Survive: Strengthening Programmes Of Early Childhood Development in The Third World*, London: Routledge.
- OECD (2010). Education at a Glance, <http://www.oecd.org/edu/highereducationandadultlearning/educationataglance2010oecdindicators.htm> adresinden 4 Mayıs 2011 tarihinde indirilmiştir.
- OKTAY, Ayla, ARAL, Neriman ve TUĞRUL, Belma (2006). Okul Öncesi Eğitimden İlköğretime Geçiş Projesi, *Uluslararası Katılımlı Avrupa Birliği Sürecinde Okul Öncesi Eğitimin Bugünü ve Geleceği Sempozyumu*, s. 75-95. İstanbul: YA-PA Yayınları.
- ÖZOĞLU, Murat (2012). Zorunlu Eğitim Üzerine Bir Değerlendirme, *Mostar Aylık Kültür ve Aktüalite Dergisi*, S. 84 (1). <http://www.mostar.com.tr/Detay.aspx?YaziID=993&Sayi=47> adresinden 15 Temmuz 2012 tarihinde indirilmiştir.
- PUNCH, F. Keith (2005). *Sosyal Araştırmalara Giriş. Nicel ve Nitel Yaklaşımlar*, Z. Etöz (Çev.), Ankara: Siyasal Kitabevi Yayınları.
- SEVİNÇ, Müzeyyen (2003). *Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar*, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- TAIWO, A. A., & TYOLO, J. B. (2002). The effect of pre-school education on academic performance in primary school: A case study of grade one pupils in Botswana, *International Journal of Educational Development*, S. 22 (2), s. 169-180.
- TURAN, Fethi (2004). Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği ve Programın Değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, S. 162 (1), s. 81-92.
- OKTAY, Ayla, ZEMBAT, Rengin, GÜVEN, Yıldız, ÖNDER, Alev ve FATHİ, Leyla (1994). İstanbul'daki Okul Öncesi Eğitim Kurumları İle İlgili Bir Durum Tespiti Araştırması, *Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, S. 6 (6), s. 187-202.